

... ma, holnap, holnap után ... vagy az után ...

MAGYAR
NEMZETI
LEVÉLTÁR

GYŐR-MOSON-SOPRON
MEGYE SOPRONI
LEVÉLTÁRA

Simonné Prezenszki Erzsébet
levéltáros, levéltár-pedagógus

Halál(**BŰN**)tetés

halál = az emberi élet vége

Az orvostudományban a biológiai halál a szervezet életműködésének visszafordíthatatlan megszűnése, melyet változó sorrendben a szervrendszerek, szervek és szövetek elbomlása követ.

büntetés = a bűn következménye, megtorlása

bűn = olyan cselekedet, tevékenység, kijelentés, gondolat vagy éppen mulasztás, amit az adott erkölcsi norma tiltottnak, hibásnak, rossznak, vagy elmarasztalandónak tart
vallás = az isteni törvényt sértő erkölcsi cselekedet

Bűneink ...

A hagyományos lista szerint a hét főbűn: **kevélység** (büszkeség, gőg), **fősvénység** (kapzsiság, zsugoriság), **bujaság**, **irigység**, **torkosság** (mohóság), **harag**, és **jóra való restség** (lustaság)

Hieronymus Bosch: A hét főbűn

A Vatikán 2008-ban a globalizáció korához igazítva kiadta a hét főbűn aktualizált változatát.

környezetszennyezés, gyermekek bántalmazása és pedofília, kábítószer-kereskedelem és kábítószeres használat, felebarátaink szegénységbe taszítása profitszerzés céljából, luxuscikkre való költés, az emberi gének manipulálása, prostitúció

Bűn és bűnhődés ... tetteink következményei ...

A **büntetés** a bűncselekmény elkövetése miatt a törvényben meghatározott joghátrány. A büntetés **célja a társadalom védelme** érdekében annak megelőzése, hogy az elkövető, akár más bűncselekményt is elkövethessen.

A **halálos bűn** olyan súlyos dologban elkövetett bűn, amit az ember teljes tudatossággal és megfontolt beleegyezéssel követ el, azaz tudatában volt a cselekedet bűnös jellegének, és azt szándékosan követte el.

2019-ig 142 ország törölte el a halálbüntetés intézményét törvényileg vagy a gyakorlatban.

56 országban azonban még mindig használják ezt a büntetési formát.

2019-ben 20 országból jelentettek kivégzéseket, több mint 657 alkalommal (kivéve Kínát, ahol valószínűsíthetően több ezer kivégzés történt), és több mint huszonötezer ember van halálsoron.

A kivégzések száma ebben az évtizedben volt a legalacsonyabb.

A 2019-ben jelentett kivégzések 86 százaléka négy országban történt: Iránban, Szaúd-Arábiában, Irakban és Egyiptomban.

HALÁLBÜNTETÉSEK A VILÁGBAN

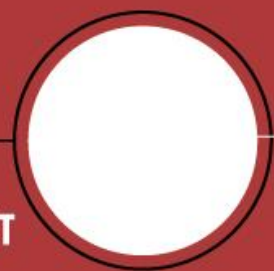
KIVÉGZÉSEK SZÁMA 2019-BEN*

657+

20 ORSZÁGBÓL
JELENTETTEK KIVÉGZÉSEKET

(Kína kivételével)

Valószínűsíthetően **KÍNÁBAN** történik a világon a legtöbb kivégzés (a pontos adatokat államtitokká nyilvánították)

A kivégzések **86%**-a
ebben a **négy országban** történt:

- IRÁN
- SZAÚD-ARÁBIA
- IRAK
- EGYIPTOM

Európában **FEHÉROROSZORSZÁG** az egyetlen ország, ahol még mindig történnek kivégzések

2019-ig **142 ORSZÁG** szüntette meg törvényileg vagy a gyakorlatban a halálbüntetést

OROSZORSZÁGBAN

moratórium van a kivégzésekre
(az utolsó kivégzést 1999-ben rögzítették)

Magyarországon 1990 óta nincs halálbüntetés, de visszaállítására érdekében újra és újra felbukkannak kezdeményezések ...

Magyarországon a halálbüntetés egyidős az európai értelemben vett államisággal: Szent István törvényei az emberölésért, illetve a rágalmazásért szabták ki, Szent László pedig már a lopásra is kiterjesztette. A középkor későbbi szakaszaiban már a közrendűek által nemesek ellen elkövetett bűncselekményekre is nagyrészt halál volt a válasz, illetve a templomok megszenteltségtelenítésére is.

Formáit tekintve léteztek az „egyszerű” és „súlyosbított” kivégzési formák. Előbbiek közé tartozott az **akasztás**, a lefejezés, illetve a (zsákba kötözve) vízbe fullasztás, utóbbiak közé a máglyán való elégetés, a **kerékbe törés** és a **karóba húzás**.

akasztás

kerékbe törés

karóba húzás

A halálbüntetés visszaszorítására először a Habsburg uralkodók idején került sor:

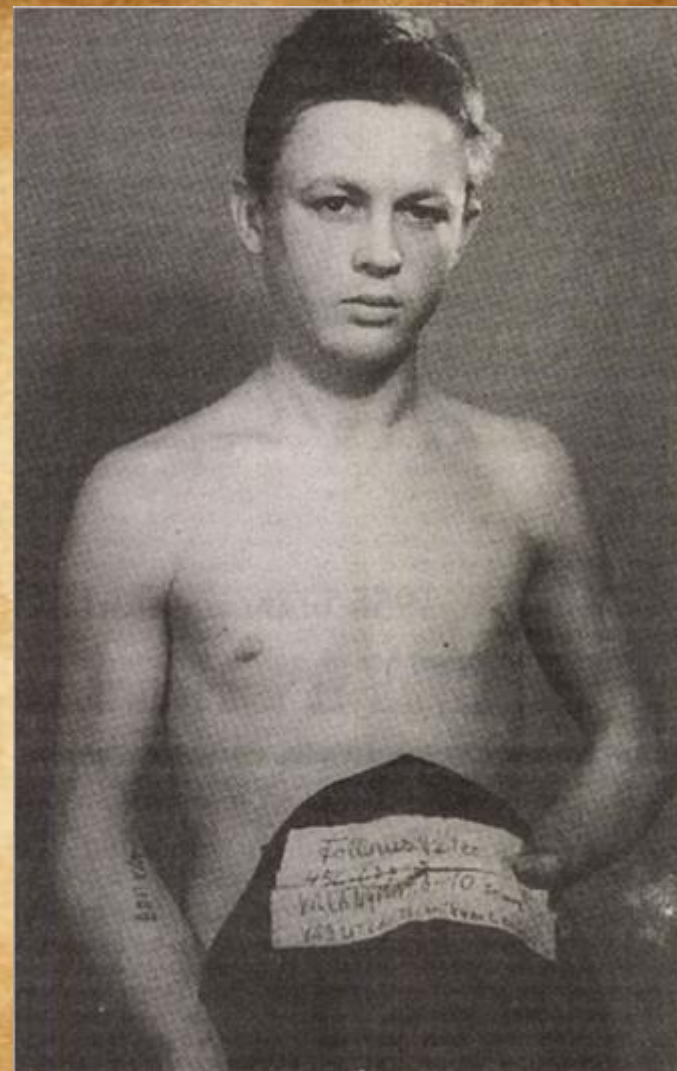
II. József csak a katonai bíraskodásban hagyta meg, a civil büntetőjogból teljességgel eltávolította lehetőségét. Az 1843-as büntetőtörvénykönyv-javaslat egyáltalán nem tartalmazta, azonban ez végül nem emelkedett törvényi erőre.

A dualista korszak átfogó törvénykönyve, az úgynevezett Csemegi-kódex a felségsértésre és a gyilkosságra korlátozta alkalmazását.

A 20. század első felében a halálbüntetés alkalmazása jobbra változatlan maradt, egészen 1950-ig: az ez évi II. törvény, amely felváltotta a korábbi rendelkezéseket, már igen széles körben tette lehetővé, amit az akkori hatalom messzemenően ki is használt a koncepciós perek, illetve az 1956 utáni megtorlás során is.

Kahler Frigyes jogtörténész adatai szerint a 1956-os forradalommal összefüggésben 229 személyt végeztek ki.

A törvénytelenységben is külön törvénytelenység volt Mansfeld Péter kivégzése, aki nem volt még tizennyolc éves, amikor „ellenforradalmi tetteit” elkövette. A börtönben várták ki nagykorúsága elérését, hogy az azt követő tizenegyedik napon, 1959. március 21-én kivégezzék.

Az 1961-ben elfogadott új Büntető Törvénykönyv megtartotta a széleskörű alkalmazást (28 különféle esetben tette lehetővé). 1962 után a bíróságok szinte csak szándékos emberölés miatt alkalmaztak halálbüntetést, és csupán hat esetben szabták ki más bűncselekmény miatt.

1962 és 1987 között összesen 118 halálos ítélet született, évi átlagban 4,5. Az utolsó kivégzést Magyarországon 1988. július 14-én hajtották végre. Az előre kitervelten és nyereségvágyból elkövetett emberölés büntette miatt elítélt, 28 éves Vadász Ernőn, akit a Budapesti Fegyház és Börtön udvarán akasztott fel hajnali ötkor az utolsó magyarországi ítélet-végrehajtó, Pradlik György.

1989 elején alakult meg a jogászokból, szociológusokból, irodalmárokból, egyházak képviselőiből és más közéleti személyiségekből álló Halálbüntetést Ellenzők Ligája, amely főként felvilágosító tevékenységgel kívánta elérni az állam által végrehajtott kivégzések megszüntetését Magyarországon.

A Liga által benyújtott, tudományos és etikai érvekkel alátámasztott petíciót 1989. október 16-án tárgyalták. A petíció érvelésének lényege az volt, hogy az államnak nem áll jogában kioltani polgárai életét. A tárgyalás során a Legfelsőbb Bíróság elnökét, a legfőbb ügyészt, illetve az igazságügyminiszter képviselőjét is meghallgatták. Ők mindhárman azon az állásponton voltak, hogy az új magyar jogrendben a halálbüntetésnek nincs helye.

A kilenc alkotmánybíró 8:1 arányban döntött a halálbüntetés eltörlése mellett. Az alkotmány idézett passzusai alapján megállapították, hogy az emberi élet és az emberi méltóság (amelyet a magyar állam köteles védelmezni, és nem korlátozhat) elválaszthatatlan egységet alkot, továbbá minden mást megelőző legnagyobb értéket képvisel.

A halálbüntetés tilalmát a döntés kiterjesztette a katonai igazságszolgáltatásra, továbbá a különféle rendkívüli időszakokra és állapotokra is, azaz semmilyen körülmények között nem alkalmazható.

Backstage

Merengő

Retencionista felfogás
(szükséges)

Abolicionista felfogás
(meg kell szüntetni)

„Az elkövetőnek arányosan kell
bűnhődnie bűnéért!”

A társadalom megóvása a bűn
újborni elkövetésétől, és a
lehetséges bűnelkövetők
elrettentése.

A halálfélelem mindenkiben erős,
és csak ez rettent vissza a komoly
bűnöktől.

Élet szentsége

Csak a halálbüntetés megszüntetése
zárja ki a téves bírói döntéseken
alapuló jóvátehetetlen hibákat.

„A halálbüntetés a leginkább előre
megfontolt gyilkosság.”
(Albert Camus)

Backstage

Filmajánló

A **Halálsoron** (The Green Mile) egy 1999-ben bemutatott amerikai filmdráma. Stephen King A halálsoron című regényének adaptációja. Főszereplői Tom Hanks (Paul Edgecomb) és Michael Clarke Duncan (John Coffey).

A film Paul, a Halálsoron dolgozó főfegyőr életét mutatja be az 1930-as években. A főszereplő egy idősek otthonában emlékszik vissza a történetekre és elmeséli mi történt John Coffey – egy gyilkossággal ártatlanul vádolt rab – érkezése után ...

Köszönöm, hogy megnéztél!